

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio I. De Gratia sufficienti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82969)

DISPUTATIO VI.

De aliis Divisionibus Gratiae Actualis.

Plures Divisiones supra perstrinximus. Unum vel alterum membrum Scholasticè discutendum erit.

QUÆSTIO I.

De Gratia sufficienti.

Membro, quod est gratia efficax, opponitur gratia sufficiens. Hinc tractando secerni à se invicem nimium non debent.

DIFFICULTAS I.

De Gratia sufficienti secundum se.

PRÆMITTO I. Bene appellari aliquam gratiam sufficientem, habetur fundamentum in Scriptura. Nam 2. ad Corinth. 12. dicitur Paulo: *Sufficit tibi gratia mea.* Et ad 2. Corinth. 3. *Sufficiencia nostra ex Deo est.* Et quamvis hoc nomen non haberetur, Sufficit quod usus acceptarit hoc nomen in Scholis accedente necessitate exprimendi quæstiones disputandas; & sicut nomen homouision, transubstantiatio, necessitas assumpsit; ita & dictum nomen assumere potuit. Quanquam S. Thom. 1. 2. q. 106. art. 2. ad 2. agens de Lege Nova. *Sufficiens*, inquit, *auxilium dat ad non peccandum.* Et Scot. in 1. dist. 46. q. unicâ ad 1. *Deus*, inquit, *vult omnes salvare homines quantum ex parte sui, voluntate antecedente, pro quibus dedit dona naturalia, & leges rectas, & adiutoria communia sufficientia ad salutem.*

PRÆMITTO 2. Quid veniat nomine gratia sufficientis? Triplex est acceptio gratia sufficientis. Cujus etiam meminit Suar. l. 4. de grat. c. 2. num. 3. I. Pro auxilio proximè sufficienti. Illud sic definit Suar. *Quando homo per auxilium in se receptum, potest aliquam operationem efficere, sine intervenitu alterius prioris operationis, quam impetret majus auxilium.* Posset & aliter per aliquid quasi prius, & non per negationem intervenientis prioris operationis sic describi gratia proximè sufficientis, quod sit adiutorium, quo posito à parte principii nihil desideratur, ut ponatur operatio gratiosa. Ubi ut vides gratia sufficiens proximè, est conflatum ex pluribus, sancta cognitione, piâ affectione, gratia excitante, imò & gratiâ adjuvante præparatâ; ita ut casu quo non sequatur operatio, debeat defectus ejus rejici in libertatem creaturæ. Dixi, quod operatio non sequatur ex hoc auxilio rejici debere in libertatem creaturæ, quia abso-

lutè, quod etiam ex aliis auxiliis non sequatur, quæ Deus offerre posset, rejici debet in iudicio Dei. II. Nomine gratia sufficientis venit per Suarez. Quando homo nondum recipit in se totum auxilium necessarium ad opus, habet tamen à Deo paratum, si se disponderet & illud impetraret. III. Auxilium est sufficiens remotissimè. Illud sic describit Suar. quod ex parte Dei, homini offertur sub aliquo modo vel conditione, quamvis nondum per aliquod supernaturale auxilium inchoatum in homine sit.

PRÆMITTO 3. Quod primam acceptionem gratia admittat tota Societas. Negant Janfenista, ut intelligere est ex epist. 2. Montaltii, & ex 1. nota ad eandem. Stabilienda hic erit gratia ista sufficiens dicto 1. sensu, de qua Janfenius tom. 3. lib. 3. c. 2. col. 254. dicit. Gratia sufficiens videtur esse monstrum quoddam singulare gratia.

Punctum Difficultatis 1.

Daturne Gratia sufficiens proximè.

DICENDUM est. Dari defecto gratiam primam acceptione. hoc est, proximè sufficientem, seu adiutorium, cum quo possit homo operari si velit. Quidquid sit an interdum detur tantum remotè sufficientis, de quo consule Suar. inter alia Lib. 4. c. 18. num. 32. Ruiz de Prædictis disp. 45. num. 15. & disp. 39. Sect. 2. Ripalda disp. 20. num. 52.

PROBATUR I. Auctoritate S. Script. l. c. 5. v. 4. *Quid est quod ultra debui facere mea.* Si autem non daretur gratia sufficiens proximè, dicere possent Judæi, non dedisti gratia adiutorium, sine quo tamen nihil possumus. Defectum quæ conversionis referre debet Deus in defectum adiutorii, non autem in voluntatem, & tamen refert in voluntatem, & tamen refert in voluntatem illis verbis, Matth. 23. *Quoties volui congregare filios tuos & c. & nolui.* Actor. 7. dicitur. *Vos semper Spiritui Sancto resististis,* & tamen gratia efficacis non relictur sed sufficienti; nomine autem Spiritus S. non debet intelligi sola prædicatio externa: quia PP. admittunt gratiam interiùs sonantem.

PROBATUR 2. Auctoritate Tridentinæ et cap. 11. de Justificat. Falsa est per Trident. hæc propositio: Dei præcepta homini justificato ad ob-

ad observandum sunt impossibilia. Ergo illa observare potest. Ergo debet habere gratiam ad illa observanda: additur enim ibidem, quod utique cum divino auxilio præstare possunt, quo posito sic urgetur. Quando aliquis iustificatus non observavit præceptum divinum, vel erat illi impossibile, vel non erat possibile observare illud, si non erat possibile, Ergo impossibile, quod est contra Tridentinum. Si erat possibile. Ergo habuit gratiam sufficientem proximè: quia non nisi ex suppositione illius secundum præsentem quas habet vires posset illa observare: ut alibi urgebamus, incompletaque ratione principii potentia, absolute vocatur impotentia, & ita in tenebris non possumus, seu impotentes sumus videre: quia deest requisita ad videndum lux. Ad quod respexit August. de Nat. & grat. c. 26. Oculi inquit, Corporis etiam plenissime sanus, nisi candore lucis adjutus videre non potest.

Ex eodem Tridentini loco, sic urgetur. Quando aliquis non observat præcepta, vera est propositio illius capitis, Deus impossibilia non jubet, sed jubendo movet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat ut possis, & si non esset dicta propositio vera, hoc ipso Deus impossibilia juberet. Quod si non jubet impossibilia. Ergo implet illam causalem & adjuvat ut possis. Cum Tridentinum reddat illic quasi causalem cur illud præceptum non sit impossibile: quia adjuvat ut possit, sed non adjuvat eum, qui non observavit præceptum, gratia efficiaci. Ergo adjuvat sufficienti. Quod autem juvet gratia proximè sufficienti hominem iustificatum, ratio est: quia si non haberet completam potentiam, impossibilia præcepta illi essent. Sicut impossibile est physicè autem volare sine aliis, & oculo videre sine luce.

PROBATUR 3. Auctoritate Augustini.

1. Est ex Libro de Correctione & gratia c. 7. *„Iustior videtur excusatio dicentium non accepimus audientiam, quam non accepimus perseverantiam, quoniam dici potest homini, ex eo quia audieras, & tenueris, eo perseverares si velles. Et cap. 11. istam gratiam, (supple efficacem) non habuit primus homo, quā nunquam vellet esse malus, sed sane habuit, in qua si permanere vellet, nunquam malus esset, & inferius. Tale erat adiutorium quod deferretur ei vellet, & in quo permaneret si vellet, non quo fieret ut vellet.*

2. Ex Lib. 2. de peccat. merit. & remiss. c. 6. *„Dubitare non possum, nec Deum aliquid impossibile homini præcipisse, nec Deo ad optulandum, & adiuvandum quo fiat, quod jubet, impossibile aliquid esse, ac per hoc potest homo si velit, esse sine peccato, adjutus à Deo, en agnoscit auxilium. Quod posset si vellet.*

3. Est ex lib. 83. quæst. 68. ad illam cænā quam Dominus in Evangelio preparat, nec omnes vocati ad illam venerunt, neque illi qui non venerunt, venire possunt, nisi vocati, itaq; neque illi sibi tri-

„buere debent qui venerunt: quia vocati venerunt, neque illi qui noluerunt venire debent alteri tribuere nisi sibi, quia ut venirent vocati, erat in eorum libera voluntate. Quomodo autem esset in eorum libera hic & nunc voluntate venire, si aliquid desideraretur à parte principii?

4. Auctoritas est, ex lib. de peccat. merit. jam cit. c. 17. ubi quærens. *„Cum homo in hac vita possit esse sine peccato. Cur non sit? Respondet, possem facillime & veracissime respondere: quia homines nolunt. Ergo apparet defectum illum non in Possesse, sed in Negationem liberæ operationis rejici debere, quamvis habitum fuerit Possesse gratiæ sufficientis.*

5. Est, ex lib. 1. de Gen. c. 3. *„Solis istius corporei lumen non illuminat omnem hominem, sed corpus hominis & mortales oculos, in quibus nos vincunt Aquilarum oculi, qui solem illum multo melius dicuntur quam nos aspicere; illud autem lumen non irrationabilium animalium pascit oculos, sed pura corda eorum qui Deo credunt, & ab amore visibilium rerum & temporalium se ad ejus præcepta servanda convertunt, quod homines omnes (subdit) possint si velint: quia illud lumen illuminat omnem hominem vententem in hunc mundum.*

PROBATUR 4. Auctoritate S. Thomæ.

1. Auctoritas est. Ex prima secundæ sup. citata.

2. Auctoritas de verit. qu. 24. a. 11. in Corpore. *„Obstinatio in via est imperfecta, ita quod non de facili possit quis cooperari, ut exeat de peccato, non potest autem ita esse obstinatus in malo, quin ad suam liberationem cooperari possit.*

3. Auctoritas in cap. 1. ad Corinth. lect. 1. *„Non videretur esse fidelis Deus, si nos vocaret ad Societatem filii, & nobis denegaret, quantum in ipso est, ea per qua pervenire ad eum possemus. Plura vide in Thesisibus 99. Derkennis.*

PROBATUR 5. Rationibus, quarum indiculum fusiùs à Ruiz tractatarum facio. Concessio hujus gratiæ pertinet ad meliorem providentiæ modum, quam non servari, nec ratio nec Auctoritas probat, ut ostendit Ruiz d. 40. de Prædest. Sect. 6. & si non daretur, tunc initium impediendi justificationem non à nobis, sed à Deo foret, si scilicet Deus negaret aliquid simpliciter requisitum ad actualiter operandum, ut ipse ostendit disp. 41. Sect. 1. ad quod respiciunt illa verba de Correp. & grat. c. 3. *„Potest dici homini, in eo quod audieras & tenueris, in eo perseverares si velles, nullo autem modo dici potest, ad quod non audieras crederes si velles. Cum igitur Deus expectet peccatores ut misereatur, non potest dici, quod denegat ex sua parte aliquid necessarium ad actionem, ut idem ostendit d. 41. S. 6. ad quod respexit August. epist. 107. ad Vitalem. Quomodo Dominus Deus expectat voluntates hominum ut preveniat eum, ut eis det gratias, cum gratias ei non immerito agamus de iis, quibus, ei non credituribus,*

dentibus, &c. misericordiam prorogavit. Exprobrat Deus in vacuum suas gratias receptas. Iſai. 5. Matth. 21. ad Hebr. 6. immeritò autem id faceret, si à sua parte requisitam ad agendum gratiam non conferret. Ut ostendit idem D. 42. Sect. 1. & reliq.

Imò nec sanctitas uniùs, alteritùs peccatum damnaret, si peccans non haberet necessarium ad agendum requisitum, ut videre est apud eundem Sect. 7. Unde etiam Aug. respondens ad hoc, quòd si peccarunt primi Parentes in natura integra, nobis multò magis peccandum sit, respondens inquam lib. 3. de libero arb. c. 9. inquit, *Recte fortasse quærentur si erroris & libidinis nullus hominum victor existeret. Cum verò ubique sit præsens, qui multis modis per creaturam sibi Domino servientem, æversum vocet, doceat credentem &c. conantem adjuvet, exaudiat deprecantem, non tibi deputatur ad culpam, &c. quòd vulnerata membra non colligis, sed quòd volentem sanare contemnis.* Addo, ex eo ipso, quia nos præcepta obligant, colligi potest, nihil nobis sufficiens & necessarium ad operandum, deesse, alias præciperet nobis quod non est in nostra potestate, quòd argumentum dilatat Ruiz totà disp. 43. Ad quòd respicit Aug. l. de natura & grat. cap. 69. eo ipso quòd creditur, Deum justum & bonum impossibilia non potuisse præcipere hinc admonemur in facilibus quid agamus, & in difficilibus quid petamus. Addè ejusdem locum in Pl. 56. *Neque imperaret hoc Deus si impossibile judicaret ut ab homine fieret, si considerans infirmitatem tuam deficiis sub præcepto, confortat in exemplo, adest ille qui præbet exemplum, ut præbeat & auxilium.*

Denique si ipsi præsciti & prædestinati habent gratiam sufficientem, multò magis alii. Antecedens autem docet Aug. l. de Præd. & grat. c. 13. *Alios derelinquens ad æqualitatis judicium reservavit, nulli tamen agnoscenda veritatis absulit facultatem.*

Punctum Difficultatis 2.

Explicentur Auctoritates in oppositum.

1. **A**UCTORITAS est. Ex Sac. Script. quæ non rarò dicit de reprobis & obduratis, & in particulari ad Hebræos 6. *Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati &c. & prolapsi sunt renovari ad penitentiam.*

RESPONDETUR. Illo loco non plus velle Apost. quàm quod baptisatis non detur renovatio per iteratam baptisimi susceptionem, sed & aliter hic & alii loci explicari possunt, quòd Ly impossibile sumatur illic pro valde difficili, & rarò evenienti, non autem pro simpliciter impossibili, hujus habetur fundamentum in Arist. lib. 1. de Cælo cap. 11. *Impossibile inquit, dupliciter dicitur, aut enim, quia non verum est dicere ortum esse posse, aut quia non facile, nec cito, nec bene oriri potest.* Similia habet S. Thom. 1. par. q. 86. art. 1. ad 2.

2. **A**UCTORITAS est Aug. in lib. de Cor-

rept. & grat. cap. 11. *Si hoc adjutorium, vel Angelo, vel homini, quàm primum facti sunt defuisse, quoniam non talis natura facta erat, ut sine divino adjutorio possit manere si vellet, non utique sua culpa cecidissent, adjutorium quippe defuisse, sine quo manere non potuissent, nunc autem quibus deest tale adjutorium jam pæna peccati est.*

RESPONDERI solet 1. Quòd hic locus debeat intelligi de negatione auxilii efficacis. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Quia hic loquitur de adjutorio quod datum Angelis malis, & Primis Parentibus, hoc autem non erat efficax. Rufus: quia agit de auxilio quòd si non daretur, sine culpa caderent Angeli & Adam, sed hoc non nisi fuit sufficiens: quia cum efficaciam non cecidissent. Nec est ad hoc recurrere, quòd hic Augustinus agat de gratia habituali; nam si caruisset Adam gratia habituali, habuisset autem sufficientem, cum culpa cecidisset, & tamen hic ait Augustinus de gratia, quæ si caruisset Adam, sine culpa cecidisset.

RESPONDET 2. Ruiz de Prædest. cap. 47. Sect. 7. Pæna Originalis est, quibus deest adjutorium tale; quale non defuit Angelo, & primo homini, videlicet: ut sine ulla difficultate posset perseverare si vellet. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Quia de tali hic auxilio loquitur Aug. quòd nisi datum fuisset primo homini, sine culpa cecidisset; hoc autem auxilium, non est facilitativum, præcisè loquendo. Nam quamvis non facilitasset; modò dedisset sufficientes vires ad agendum; non utendo illo cum culpa cecidisset Adam.

RESPONDERI potest 3. Quòd agat hic quidem Aug. de auxilio sufficienti, dicitq; illud datum Angelo & Adamo; & si hoc non fuisset datum, cadere illi non fuisset culpa: quia denegatio illius auxilii, non fuisset in pœnam alius antecedentis peccati facta; sed referri deberet in meram voluntatem Dei, consequenter cadere sine illo auxilio non fuisset illi culpa. Sed quamvis nos hoc auxilio careamus: quia negatio illius in originale; & actualia nostra, referri potest, adhuc sine illo cadentes, verè peccamus. Hanc responsionem non esse damnandam videtur supponere Pallavic. in votis Consultorum apud Montalcium in Censura primæ propositionis, si hæc censura non sunt Apocryphæ. Sicquæ docent Henricus, Gregor. Cajetan. Roffens. Ruardus. Omnes apud Vasq. in 1. p. disp. 97. cap. 2. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT plenè, quia non se expedit distinctè ab hac propositione. An detur auxilium sufficiens, de quo hic, supposito etiam originali.

RESPONDET 3. Suar. lib. 4. de Gratia, cap. 18. num. 16. Quòd scilicet datum sit auxilium primo parenti tale; ut cum illo non tantum singula peccata, sed etiam omnia collectivè vitare posset; adeoque etiam perseverare in gratia;

etiam probat Suar. Auctoritate August. *tunc ergo dederat Deus bonam voluntatem, in ea quippe fecerat illum rectum, dederat adiutorium in quo posset perseverare si vellet; ut autem vellet, in ejus reliquit arbitrio.* Et infra. *Quia noluit permanere perfectus ejus culpa est, si permanere voluisset.* In natura autem lapsa, auxilium quod datur ad posse perseverare non est tale, ut cum illo tantum de facto perseveret, & velit, sed indigemus alia speciali motione Dei, quæ quia non datur, pœna peccati est. *Hec Responsio*

NON SATISFACIT. Quomodo enim, quamvis non habuisset gratiam ad totam collectionem peccatorum vitandam, sine culpa cecidisset. Cum nos non habendo gratiam ad omnia vitanda venialia; tamen in singulis, cum culpa cadimus. Deinde nullus textus August. citatur à Suar. qui ostendat loqui Aug. de illo auxilio ad omnia vitanda peccata. Denique perseverasset quidem Adam in gratia sicut & posterius, si non peccasset primo peccato, sed quod alio non esset peccaturus, licet delendo postea illud, de hoc non constat. Denique cum incepisset Suar. loqui de collectione peccatorum, prolabitur ad perseverantiam, quæ duo longe diversa sunt.

RESPONDERI tandem potest. Quod August. affirmet non omnibus semper dari auxilium proximè sufficiens, sed interdum negari in pœnam peccati, cum tamen proximè sufficiens habuerit Adam, quo si caruisset, sine culpa cecidisset: quia subtractio illius auxilii, non potuisset reduci in ullam antecedentem culpam, nec est absurdum dicere, quod interdum non datur auxilium proximè sufficiens. Unde etiam Innoc. non quomodocumq; dicit posse secundum præfentes, quas habent homines, vires (hoc est proximè) servare præcepta, sed iustos, eosque non quomodocumque acceptos sed volentes & co-nantes; sed inde non sequitur, non dari usquam auxilium proximè sufficiens condistinctum efficaci, cum illud dari, alia loca August. Innocentiiq; decretum evincat. Oppositi autè negant, usquam dari tale auxilium, distinctum ab efficaci, & tamen proximè sufficiens, & dans totum quicquid à parte potentiae requiritur. Vide i. p. D. 5. q. 4. D. 2. plura de hoc loco

3. AUCTORITAS est Aug. ex q. 2. ad Simpl. *Ad alios vocatio quidem pervenit, sed quia talis fuit, quæ moveri non possent, vocati quidem dici poterunt, sed non electi.*

RESPONDETUR. Ly non possent; non excludit absolutum posse converti, sed ostendit vel difficultatem, vel suppositionem malæ voluntatis; quo etiam modo debet explicari locus ex Lib. de Prædest. SS. cap. 6. Unde quando etiam ibidem dicitur, Deum suo iudicio aliquos non docere, intelligendum est, non docere efficaciter; quando autem ibidem cap. 8. dicit. Non in hominum esse potestate sed in Dei, ut habe-

ant potestatem filios Dei fieri, id ostendit gratiam esse in potestate conferentis Dei, sed non negat Deum hac potestate uti, etiam si non sequatur effectus v. g. conversionis; quando autem cap. 14. ibidem docet, quod aliquibus non tantum datum non sit ut crederent, sed etiam non esse datum unde crederent, reprobisque non adhiberi ea dicta & facta, quæ possent credere si audirent. Ly illud unde accipiendum erit de unde auxilii efficacis, majorisque in ratione Doni.

4. AUCTORITAS est ex Lib. exposit. quarundam propositionum epist. ad Rom. Prop. 62. *Non ergo hoc illi (supple Pharaoni) imputatur quod tunc non obtemperavit, quando quidem obdurato corde obtemperare, non poterat. Sed quia dignum se præbuit cui cor obduraretur priori infidelitate.* Quam propositionem non retractavit August. licet retractarit plures ex eodem libro.

RESPONDETUR. In dicta Auctoritate, duo esse difficilia. Imprimis, quia dicitur illi non imputari quod non obtemperavit. Ergo per nos non debuit habere gratiam sufficientem: quia per nos qui illam non haberet non peccaret male agendo. Deinde quia dicitur in dicta Auctoritate, quod Pharaon non potuerit obtemperare. Quod attinet ad secundam propositionem. Ly illud non poterat, potest accipi ex suppositione consequenti, & secundum præscientiam, ut ordinariè loquuntur nostri. Desumitur hæc responsio ex ipsomet August. tr. 53. in Joann. ubi explicans, quare non potuerint credere Judæi, sic respondet, *quare autem non poterant,* inquit, *si à me queratur, cito respondeo: quia volebant.* Ad illud autem primum quod attinet, est quidem verum, quod destitutus sufficienti gratia non peccet, sed non ad hoc hic attendendum, sed attenditur quod hic, qui in sua obduratione non habet gratiam efficacem, illam præcisè non habendo non peccet, sed peccat illo actu in cuius pœnam denegata est illi efficax gratia, colligitur hæc mens August. ex aliis locis quæ recitat Ruiz de prædest. d. 45. S. 7. Hinc etiam in lib. 83. quæst. dicit Aug. Pharaonem noluisse converti, & non dicit, non potuisse. Unde loco citato in Joann. sic loquitur Aug. *Non poterant,* inquit, *credere, non quia mutari in melius homines non possunt, sed quamdiu talia sapiunt (ex suppositione scilicet dissensus) non possunt credere.* Ad quod attendens docet Suar. quod scilicet: quia in sensu composito cum dissensu non obtemperet aliquis, non imputatur illi ad culpam, sed imputari illi ad culpam, quod postuerit sensum compositum. Posset etiam æquivalenter hunc locum August. retractasse. Nam Serm. 68. de Temp. confutat Doctrinam eorum, qui dicunt Pharaonem non peccasse.

5. AUCTORITAS est, ex pluribus locis August. & plurium Conciliorum. Ubi dicitur Deum neminem deserere nisi ipse prius deseratur,

ratur, quæ desertio non est intelligenda de auxilio efficaci. Ratio: quia de facto Deus deseruit aliquos, v. g. Angelos malos & Adamum gratiâ efficaci, antequam ipsum deseruissent. Neque enim ad primum peccatum præsupponebatur aliud peccatum. Ergo deseruit Deus, etiam auxilium sufficiens non conferendo.

RESPONDETUR. Hunc locum posse accipi de gratia habituali quæ non aufertur ante peccatum. Potest etiam accipi de gratia actuali, quia scilicet, nulli negat gratiam suam concomitantem, nisi stet per malitiam ipsius hominis nolentis operari: Quando autem alicubi negat Aug. quod Deus omnes homines etiam à parte sua voluerit salvare, intelligendus est quod non voluerit omnes à parte sua eodem modo salvare, quia non omnes efficaciter, nec à parte sua Deus selegit auxilium, cum selectio illis ad Deum spectet.

6. AUCTORITAS est, ex Epist. 106. ad Vitalem col. 6. ubi cum dixisset: Scimus majoribus ad singulos actus dari gratiam, subdit, *Scimus eis quibus non datur* iusto iudicio Dei non dari: qui locus accipiendus de gratia sufficienti: quia etiam majoribus non ad singulos actus datur gratia efficax.

RESPONDETUR. Videri has duas propositiones contradictorias, quia si majoribus ad singulos actus datur. Ergo non denegatur. Hinc in priori propositione loquitur August. de gratia sufficienti, quæ est indifferens ad sufficientem proximè & remotè; in posteriori autem loquitur vel de gratia efficaci, vel de gratia proximè sufficienti.

7. AUCTORITAS ex Lib. 1. Retract. cap. 15. *Qui verò inquit cogenti cupiditati bonâ voluntate resistere non potest, ideo facit contra præcepta iustitiae, cum hoc ita peccatum est, ut sit etiam pœna peccati*: Ubi August. agnoscit non posse resisti cupiditati.

RESPONDETUR. Cum dicat August. non solum illic esse pœnam peccati, sed etiam esse peccatum, debet intelligi dari auxilium sufficiens. Ly ergo illud non potest, vel intelligitur de non potest facile, vel non potest proximè, vel ex suppositione dissensus.

Punctum Difficultatis 3.

Ad quid detur Gratia sufficiens?

COMMUNIS est persuasio Thomistarum, gratiam sufficientem dari quidem ad posse agere, sed non dari ad agere actu. In præsentī concedendum est, quod si detur gratia non nisi remotè sufficiens, ea hoc ipso non possit agere proximè actu, hoc ipso enim non esset posse remotum. Sed quod gratia sufficiens proximè detur non tantum ad posse agere, sed etiam ad agere actu, de hoc in præsentī discurrendum.

DICENDUM est. *Gratiam sufficientem dari etiam ad posse agere actu.*

PROBATUR 1. Auctoritate Trident. quam proponit Suar. l. 4. cap. 7. quem consule, accedit Auctoritas Catechismi Romani, in expositione Orationis Dominicæ ad verba Dimitte nobis. *Nemini inquit, dubium esse potest, quin ille auctore in nostra potestate sit, nobis Dei gratiam conciliare.* Ubi non dicit posse conciliare; sed conciliare quod actum importat.

PROBATUR 2. Variis Auctoritatibus PP.

I. Sit August. Lib. 1. ad Simplic. q. 2. *Noluit ergo Esau & non eucurrit, sed & si voluisset & eucurrisset.* Dei adiutorio pervenisset, ubi ut vides, non concurrit actuale. refert August. in noli illius, & non in defectum posse actu currere.

II. Est Fulgentii quam recitat Ruiz, de Prædestinat. d. 39. S. 2. ex epist. 7. ad Venantium. *Multus est ad ignoscendum, in quo multo nihil deest, in quo est omnipotens misericordia, & omnipotentia misericors est, deesset autem illud posse operari actu.*

3. AUCTORITAS est Cyrilli, Lib. 1. in illis: ubi illa verba, quid est quod debui facere ultra Vineæ meæ, dicit: *Si nullius rei indigam iurim, profectò neque alicujus auxilii omnino necessarii.* Certè autem deesset auxilium omnino necessarium, si non daretur id, quod possit agere actu.

PROBATUR 3. Quia, si gratia sufficiens (supple proximè) esset ad posse agere, & non esset ad posse agere actu, & esset ad posse agere, ut supponitur, & non esset ad posse agere, ut probatur: quia posse agere, est posse actu, seu actionem: agere enim infinitivum, & actio seu actus pro eodem sumuntur. Si autem illud auxilium est ad posse agere. Ergo & ad posse agere actionem, seu actu, hæc enim verbis differunt: Nam quamvis posse actionem, & agere actu, non sint idem, tamen posse actionem, & posse agere actu idem est: quia actio semper est actu actuale, hinc posse actionem, erit posse agere actu.

Idem medius terminus sic aliter proponitur. Posse agere necit secum essentialiter posse actu agere. Ergo si gratia sufficiens datur ad posse agere, hoc ipso datur ad posse agere actu. Antecedens probatur. Tum quia, Potentia Visiva, auditiva, & alia innectunt secum essentialiter posse actuale visionis, auditionis, &c. Unde etiam, quia visiva non habet posse actuale auditionis, rectè inferitur à posteriori, nec habet posse auditionis, idque ex nexu inter hæc duo posse agere, & posse actu agere. Tum quia, Potentia quæ essentialiter non potest agere actu, non est potentia ad agere: ex nullo enim capite potest dici posse agere, si implicat ut agat actu: quid enim potest, si implicat ut illud faciat; quia illud ly implicat, supponit pro ly non potest. Unde si implicat illud agere actu quod potest.

potest facere, hoc ipso non potest facere quod potest facere; quæ duo sunt implicatoria, potest enim agere ut supponitur, non potest autem agere, quia implicat ut agat. Nam Ly implicat supponit pro non potest.

Neque valet si dicas, quod illi gratiæ, quæ est ad posse agere, licet non ad posse agere actu, quod inquam illi gratiæ non sit impossibile agere, sed tantum sit impossibile agere actu. Non inquam valet. Quia si illi est impossibile agere actu, est impossibile agere, cum non agatur nisi actu. Sicut si impossibilis est alicui visio, impossibile etiam, est videre, cum illud videre, visione exerceatur.

Tum quia, implicat ut illud posse agere non dicat ordinem transcendentalem ad aliquid in linea posse agere. Sicut intellectus dicit ordinem transcendentalem ad intellectiones, voluntas ad volitionem. Si autem gratia sufficiens daretur non nisi ad posse agere, ad quid rogo diceret ordinem transcendentalem? non ad effectum seu actionem: quia hæc illi implicat, nihil autem aliud ostendi potest.

Neque valet dicere, quod gratia sufficiens datur quidem non tantum ad posse agere, sed & ad posse agere actu, licet non datur ad agere actu: quia hoc ipso nostram sententiam tenebis: non enim jam defectum actionis rejicere poteris in ipsam gratiam, sed in malitiam creaturæ.

Tum quia, nihil potest constitui sibi opposito: hoc ipso enim non esset hoc quod est, si sibi opposito seu eo, quod non est, constitueretur. Ergo nec posse agere constituitur sibi opposito. Sed ipsi posse agere, est oppositum non posse agere, sunt enim hi contradictorii termini. Ergo etiam ipsi posse agere, est oppositum non posse agere actu, quod ipsum probatur. Quia in re non posse agere actu, & non posse agere sunt idem, sicut in re idem sunt, non posse existere actuali existentia, & non posse existere. Sicut enim existere exerceatur actuali existentia, ita & agere actuali actu, quia ipsum posse agere, involvit actu.

Objicitur 1. Si gratia sufficiens, non tantum daret posse agere, sed posse agere actu, nullo distingueretur à gratia efficaci.

Respondetur. Illam fore distinguendam, non quidem in ratione entis, sed in ratione doni, distinguunturque non ratione posse agere actu, quod importat rationem virium, sed ratione connotatæ, vel non connotatæ operationis.

Objicitur 2. Ad operandum non solum est necessarium auxilium præveniens, sed etiam cooperans. Sed gratia sufficiens excludit cooperantem. Ergo non adfert omnia necessaria ad operandum.

Respondetur. Dupliciter posse nos spectare auxilium cooperans, in actu primo, & in actu secundo. In actu primo spectatum est auxilium præparatum à voluntate Dei, si homo velit operari. Sic sumptum auxilium cooperans

est necessariū, habeturque in omni auxilio sufficienti; in actu autem secundo auxilium cooperans, est actualis exhibitio illius auxilii, & sic tale auxilium non datur quidē sine ipsa actuali operatione, quam non habet sufficiens, sed etiā non est ad agendū necessarium: quia non distinguitur ab ipsa actione causæ secundæ, quæ ad se ipsam per modum principii non est necessaria. Confule de hoc Suarez Lib. 4. de Aux. cap. 4. n. 12.

Objicitur 3. Auxilium efficax importat operationem; quæ ipsa operatio est gratia: ex qua propositione duo sequuntur. Imprimis: quod in auxilio sufficienti non reperitur aliqua gratia, quæ reperitur in efficaci: Deinde: quod illa non datur ad operari actu: quia dari illam ad operari actu, est dari cum illa gratiam illam operationis.

Respondetur. Quod operatio ipsa gratiosa sit quidem gratia. Unde etiam ipsam actualem Beatitudinem appellat August. alicubi gratiam, sed non est gratia sumpta pro viribus operandi, sed gratia sumpta pro dono, & quasi effectu virium operandi. Unde non reperitur quidem in auxilio efficaci aliqua gratia sumpta pro ratione virium, quæ saltem in actu primo proximo non habeatur in sufficienti proxima gratia, licet reperiat in ipsomet efficaci adjutorio, sed sumpta pro dono aliquo gratuito, & effectu virium.

DIFFICULTAS II.

Quid velit illud Principium. Facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam.

Inter fundamenta quare datur gratia sufficiens usurpari solet illud Axioma; facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam. Ripalda disp. 20. ponit 8. diversos sensus prædicti proloqui, attingemus speciales.

Explicant 1. Aliquis facienti quod in se est ex viribus naturæ Deus non denegat gratiam supernaturalem. Et isti opesibus ex solis viribus naturæ factis tribuunt meritum de congruo, aut vim dispositivam, & quidem quod habeant rationem meriti de congruo docuit Durandus, Gabr. referens pro se Occham. & Scot. his adde Almain. Majorem. Javell. Turrecrem. Cumerar. & S. Th. in 2. dist. 28. q. 1. a. 1. Sed dicitur retractasse 1. 2 d. q. 109. a. 6. quanquam Nofter Valq. ubiq; dicit contrarium fuisse S. Thomam huic explicationi. Quod prædicta opera remotè non nisi disponant ad justificationem, eò quod proximè mereantur non nisi auxilia actualia supernaturalia, ita docuit Driedo, Becanus, Henricus, Conradus, Viguerius, Gerſon: Alens, Scotus, Cajet. quos recitat in particulari Ripalda disp. 16. S. 1. his accessit suo modo Lessius de Auxil. append. ad cap. 10. & Arriaga in MS. ut se refert hic disp. 41. n. 14. Hæc Explicatio

NON

NON SATISFACIT. Tum quia dicit Trident. Sess. 6. de Justif. cap. 5. *Declarat præterea (supple sancta Synodus) ipsius justificationis exordium in adultis, à Dei per Christum Iesum præveniente gratia sumendum esse, hoc est ab eius vocatione, quâ nullis existentibus eorum meritis vocantur.* Per oppositos autem vocantur existentibus meritis virium naturæ. Similia habet Can. 3. revocatque se ibidem in marg. ad Arausic. 2. Tum quia, August. Lib. de Gratia Christi c. 22. sic ait: *Gratiam Dei sic confiteatur, qui vult veraciter confiteri, ut omnino nihil boni sine illa, quod ad pietatem attinet veramque iustitiam fieri posse non dubitet.* Et tamen per oppositos, viribus naturæ id fieri posse dicitur, quod pertinet ad pietatem, & collationem gratiæ supernaturalis. Similia habet Libr. de Bono Periev. c. 13. *Satis dilucide ostenditur, inquit, inchoandi gratiam Dei, non secundum merita nostra dari, sed donari secundum ipsius secretissimam, eandemque iustissimam, beneficentissimam sapientissimam voluntatem.* Similia habet Sermon. 15. de verb. Ap. cap. 2. *Gratia præcessit meritum tuum; non gratia ex merito, sed meritum ex gratia.* Tum quia. Damnatus est error Semi-Pelagianorum, qui dicebant, quod secundum merita naturalia justificatio nobis tribuatur, dicebantque justificationis initium esse ex nobis, bona scilicet naturalia ponentibus, quorum intuitu det nobis Deus supernaturalia. Hanc nihilominus sententiam ab hoc errore excusat Medina, Suar. lib. 3. de Aug. cap. 2. n. 6. Tann. disp. 6. q. 3. n. 221. Nihilominus quidquid sit de Censura, argui contra illam potest. Concedamus enim quod Semi-Pelagiani negarint omnia auxilia supernaturalia, quæ antecedant liberi arbitrii usum. Sed an non in hoc etiam errarunt, quod dixerint intuitu meritorum naturalium dari gratiam; naturamque esse inchoativam justificationis? Quod autem etiam hoc sensu damnati fuerint, colligitur ex ep. 91. Aug. Unde est illa longa Arausicani Can. 6. Enumeratio: *Si quis sine gratia Dei credentibus, volentibus, desiderantibus, conantibus, laborantibus, vigilantibus, studentibus, petentibus, quærentibus, pulsantibus nobis misericordiam dicit conferri, non autem divinitus, ut credamus, velimus, vel hæc omnia sicut oportet agere valeamus &c. aut humilitati, aut obedientie humane subjungit gratia adiutorium, resistit Apostolo dicenti: quid habes quod non accepisti.*

EXPLICANT 2. alii; facienti quod in se est ex viribus gratiæ supernaturalis, Deus non denegat ulteriora auxilia supernaturalia. Hanc explicationem tuetur post alios Tann. de grat. d. 6. q. 3. n. 216. *Hæc explicatio.* Si accipiat obiectum Doctrinæ, vera est, indubiè enim Deus dat auxilia ulteriora supernaturalia, operantibus bene supernaturaliter. Sed Nego dicti proloqui hunc esse sensum.

RATIO. Tum quia. Dubitatum semper de sensu illius proloqui; & non dubitatum un-

quam de obiecto doctrinæ allato. Tum quia. Ut advertit Ripalda d. 20. n. 1. non dicitur, facienti quod in se est Deum conferre gratiam, ut illam conferat omnibus bene utentibus supernaturalibus donis. Sed dicitur Deum non negare gratiam, quæ significatio videtur minor, & extenuativa. Ergo sensus illius Axiomatis debet ostendere nexum extenuativum cum gratia. Tum quia. Si foret persuasio Doctorum de tali sensu, frustra esset recursus, à tot Auctoribus factus ad aliquid naturale.

EXPLICAT 3. Ripalda. Quotiescunque homo agit quod sibi datum est, ut actum virtutis naturalis efficiat, jam ad est antecedenter Deus, cum gratia supernaturali, ut vel eum actum intrinsecè naturalem, extrinsecè supernaturalem, ac subinde salutarem edat, vel simul cum actu intrinsecè naturali, alium ejusdem virtutis intrinsecè supernaturalem eliciat circa idem obiectum formale. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Non convincit illud, quod antecedenter ad actum naturalem detur gratia supernaturalis: & effect enim ille actus naturalis ut supponitur, & non efficitur quia proficisceretur, à principio supernaturali. Et sicut principium naturale connaturaliter, ut supponitur non elicit actum supernaturalem, nec principium supernaturale connaturaliter elicit actum naturalem; fundatur hoc ultimum hoc principio: quia unaquæque potentia determinat sibi certam speciem actuum. Quæ ratio probat hunc actum non extrinsecè, sed intrinsecè debere esse supernaturalem. Tum quia. Si dicti Axiomatis esset hic sensus; Deus antecedenter ad actum naturalem dat gratiam supernaturalem tunc non esset verum, facienti quod in se est, Deum non denegare gratiam: Jam enim antecedenter ad actum daret illam gratiam, & tamen hoc quod dicitur non denegare, importat formalitatem subsequenti. Tum quia. Si verum esset, quod dum agit actus supernaturalis, conferat Deus auxilium supernaturale, ut circa idem obiectum eliciatur actus supernaturalis, possemus esse securi de nostra justificatione, quod est contra Paulum & Trident. Sequela autem probatur, quia de fide, habentem actum supernaturalem amoris, justificari infusione gratiæ, cum qua non stat peccatum. Ergo cum eliciendo actum naturalem v. g. amoris semper eliciamus actum supernaturalem itidem amoris, eliciamus id quod tribuitur infusione gratiæ, à deo quæ certi erunt de nostra justificatione. Deinde ponamus quod aliquis non nisi actum naturalem velit facere, quomodo debebitur illi simul gratia supernaturalis. Sed posito quod etiam veller actum supernaturalem facere, inquirendum veniet de illius velle quale esse debeat: Si naturale, redeunt Argumenta contra primam explicationem allatam.

si supernaturale, redeunt argumenta facta contra secundam explicationem.

Sed accedamus ad explicationes, quæ teneri possunt.

1. EXPLICATIO est. Quam habet Herize. r. p. d. 27. cap. ult. Ea sic proponi potest.

Distincta sunt hæc: facienti quod in se viribus naturæ, datur gratia supernaturalis. Et, quia facit aliquis quod in se est viribus naturæ, ideo illi datur gratia supernaturalis. Hæc secunda Propositio est falsa, & favet formali Semi-Pelagianismo. Prior autem propositio vera est, sensumque dicti Axiomatis facere potest. Inter illas autem duas propositiones hæc differentia est. Quod in priori non significatur nisi mera concomitantia, aut potius ex præsuppositione sequela gratiæ supernaturalis post actiones naturales. In posteriori autem significatur, nexus, causalitas, illatio positionis gratiæ, ex antecedentia meritorum naturalium. Unde ulterius concomitantia illa gratiæ supernaturalis ad actiones naturales, licet non supponat quod illæ actiones ponant aliquid morale ad illam concomitantiam, supponit tamen aliquid poni physicè ad cuius positionem sequitur collatio gratiæ supernaturalis. Et sicut v. g. positio naturæ rationalis est aliquid præsuppositum physicè ad infusionem gratiæ, neque enim illa nata est ad infundendum brutis, nihilominus præsuppositio illa naturæ rationalis non confert quidquam morale ad infusionem illam gratiæ, ita etiam actus illi ponunt præsuppositionem physicam, non moralem.

DICES 1. cum Ripalda. Gratia antecedere debet conatum etiam naturalem. Ergo non debet esse nonnisi concomitans.

RESPONDETUR. Si sit res de gratia cum addito & ordinis naturalis, verum est Antecedens. Si autem procedat de gratia supernaturali, falsum est Universaliter.

DICES 2. Non potest probari quod actus naturalis physicè conferat, ut detur gratia supernaturalis nisi simul conferat moraliter. Certè enim existentia actus naturalis conferre non potest ad id nisi ut prævisum; ut prævisum autem non potest conferre nisi aliqua ratione, aut ex natura rei, aut ex lege Dei prævisio moveat ad collationem gratiæ.

RESPONDETUR. Probat multum Argumentum, quia probat naturam rationalem, quæ præsupponitur infusioni gratiæ, movere ad collationem gratiæ, probat item quod merita conditionata, quæ prævidentur per omnes nostros ante prædestinationem, sint motiva prædestinationis. Deinde Concedo illorum actuum existentiam conferre ad infusionem gratiæ ut prævisum, hoc tamen quod est prævideri non est necesse prævideri, ut motivum dandi, sed prævidetur, ut aliquid antecedens & prævisum ad dationem.

DICES 3. cum eodem. Ex vi huius explicationis non conceditur facienti quod in se est gra-

tia efficax, sed sufficiens, quod tamen dici non potest. Nam sufficientem æquè habet qui non agit quod in se est, ac qui agit.

RESPONDETUR. Facienti quod in se est, quocumque tandem sensu Catholico, conferatur quidem interdum gratia efficax, sed cur non conferetur etiam sufficiens, quod enim fundamentum huius Assertionis. Dici etiam potest, facienti quod in se est conferri gratiam sufficientem etiam proximè, licet non facienti quod in se est, gratia conferatur remotè tantum sufficiens, ordinariè loquendo: ita tamen ut Axioma prædictum non liget Deo manus, quominus extraordinariè misericordiâ suâ utatur. Ad eum modum, quo per oppositos, etiam datur non facientibus quod in se est, interdum gratia efficax, ex eo, quia illud axioma non arctat misericordiam Dei, licet ad eam consequendam viâ ordinariâ sit facere quod in se est. Quod autem hîc sit res non tantum de efficaci sed etiam sufficienti gratia innuit, Suar. Lib. de grat. 4. c. 5. n. 35.

EXPLICARI potest 2. dictum Axioma cum Suar. hîc lib. 4. c. 15. n. 38. Quod scilicet non ponens impedimenta gratiæ per peccatum, adeoque faciens quod in se est, negativè id intelligendo, hoc est non ponendo obicem gratiæ, tunc Deus illi infundit gratiam supernaturalem, homo enim actibus naturalibus licet non possit gratiam mereri, potest illam tamen impedire, per suos actus naturales malos, ideoque quando illa caret, illi imputatur, quia illam impedivit. Hocque indicavit S. Th. 3. cont. Gent. c. 159. *illi soli gratia privantur, inquit, qui in seipsis gratia impedimentum præstant.* Hoc ipsum sic ulterius Exponitur. Duplicia in nobis opera sunt, quædam quibus bene agimus, & alia quibus non malè agimus, & ita si demus eleemosynam bene agimus, si autem non accipiamus quidquam pauperi, non operamur malè; quia tamen qui operatur bene, hoc ipso non operatur malè, & quia non operans malè, cum non detur pura omisio, hoc ipso agat, fit, ut hæc duæ formalitates bene agere & non malè operari inter se innectantur. Porro hoc ipsum agere bene, & non malè operari, cum possit ad alios, & alios fines dirigi, potest etiam dirigi ad consecutionem gratiæ supernaturalis, tanquam finem, sive illa sufficiens, sive efficax sit. Quæ ipsa directio ad illum finem. Dupliciter adhuc potest fieri, vel per positivum aliquè influxum, vel per merum Non impedire. Illud operari bene naturaliter, vel illud malè non operari, non possunt in finem collationis gratiæ dirigi, tanquam aliquid positivè influens: quia hoc esset favere Semi-Pelagianis. Quia tamen verum est eum, qui malè non operatur, impedimentum non ponere; quis enim bonum impedit, bene agendo? fit ut illa opera habeant se per modum non impediens, & per modum aufferentis obicem.

Duorum horum distinctio habet fundamentum in multis, tam physicis quam moralibus instantiis.

(S)

stantiis. Et ita v. g. calor confert ad ignitionem positivè, non habere autem multos humores siccandos est remove, prohibens, & Negativè concurrere. Quando itaque aliquis non ponit malum usum sui arbitrii, qui est naturalis, is non ponit impedimentum quod auferri deberet, per collationem auxilii. Quod autem in oppositum adfertur sequi ex hac explicatione, facienti etiam actus indifferentes, vel actus merè externos, non denegandam gratiam, id non convincit. Negamus enim dari ullos actus in individuo indifferentes. Negamus dari ulla præcepta quæ saltem ex consequenti non inferant præceptum alicujus actus interni. Concesso autem, quod etiam actionibus indifferentibus elicitis non ponatur obex gratiæ, inde non sequetur, quod ipsa non denegatio gratiæ æqualiter respiciat actiones indifferentes: proximius enim respicit nolle operari male, & operari bene, ad eum modum, quo si lignum sit album, non est positio impedimenti ne ignescat, est tamen remotio proximior impedimenti, quod non sit humidum, ita proximior est remotio impedimenti, non ponere utrumque malum arbitrii, quam exercere actiones indifferentes.

EXPLICARI potest 3. Aliquantulum immutando ea quæ superius ex Ripalda allata. Facienti quod in se est, v. g. urgente præcepto vel commoditate confessionis, Deus non denegat gratiam suam supernaturalem, ut eliciat actum doloris supernaturalem, idque hoc sensu. Sicut in ordine naturali, Deus, prout est causa prima naturalis, non denegat suum concursum, cum incumbit, vel occurrit hic & nunc operari creaturam; ita ut non nisi ex particulari aliqua ratione, & miraculosè agens Deus denegat concursum naturalem; ita & in ordine supernaturali Deus tanquam causa prima supernaturalis non denegat suum concursum proximè, nisi accedat ratio aliqua particularis, v. g. pena peccati, quia autem non constat homini, de illis invisibilibus, & indiscernibilibus actibus: neque enim possumus in nobis actum naturalem, à supernaturali, experiendo discernere, possumusque cogitare an non Deus sit usus hæc suâ particulari ratione; sit ut sperare possimus, non credere quod actum supernaturalem ex gratia profectum habeamus, ipsamque gratiam sanctificantem. Si autem denegat nobis hanc gratiam, non operabitur adhuc miraculosè: quia operabitur ad exigentiam peccati, & suæ offensæ, in ordine autem physico miraculosè operaretur, si non ad exigentiam causæ, vel contra illam operaretur.

DIFFICULTAS III.

Quibusnam deur Gratia sufficiens?

Fusius ab aliis dicta in compendium redigendo.

ASSERO 1. *Gratiam sufficientem dari*

omnibus

RATIO. Tum quia, Deus vult omnes salvos fieri, quod non posset verificari si media, illis ad salutem non prævideret, pendentia non nisi à sua manu: Nam volens finem debet velle & media, si illa ita sint non nisi in manu volentis finem, ac est in manu ejus volitio finis.

Porro hæc media sunt gratiæ, quæ solæ sunt proportionatæ fini salutis nostræ & visionis Beatæ. Cumque non prævideantur gratiæ efficaces omnibus, saltem provideri debent sufficientes. Tum quia. Joan. 1. dicitur: Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Ergo si non illuminat omnes efficaciter, saltem illuminat omnes sufficienter. Tum quia. Certum est, Christum pro omnibus esse, mortuum quod fundatur in 1. Joan. ipse est propitiatio nostra pro peccatis nostris, non solum autem pro nostris, sed & pro totius mundi, & 2. ad Cor. 5. Pro omnibus mortuus est Christus. Eoque servit illa comparatio, quod sicut in Adam omnes mortui sunt, sic in Christo omnes vivificentur. Et quæ in oppositum adferuntur hoc solum volunt, quod Christus noluerit in ordine ad dandas omnibus gratias efficaces, offerre mortem suam, quomodo autem mortuus esset pro omnibus, & non omnibus effectus mortis illius per gratias & media offerretur saltem sufficientia.

ASSERO 2. *Dari gratiam sufficientem omnibus Barbaris*, ad quos nulla pervenit fama supernaturalium, de quo integerrimam disp. ponit Ruiz de Prædest. 46.

RATIO. Tum quia, expressè dicit Apostolus Rom. 1. *Quod notum est Dei, manifestum est illis: Deus enim illis manifestavit*, refertque Paulus illam manifestationem in visibilia mundi, in quibus invisibilia Dei intellectu conspiciuntur. Subdit, *ita ut sint inexcusabiles*, quomodo autem inexcusabiles essent, si nulla illis gratia sufficienter offerretur. Tum quia. Præter alia loca Augustini quæ refert Ruiz d. 39. S. 4. ita habet lib. de Spiritu & lit. c. 33. *Vult Deus omnes homines salvos fieri, in agnitionem veritatis venire, non sic tamen, ut adimat liberum arbitrium, quo vel bene vel male utentes iustissime judicentur, quodcumque sit, respiciendum contra voluntatē Dei faciunt, cum ejus Evangelio non credunt.* Tum quia. Ita expressè docet S. Th. in 3. dist. 22. q. 2. a. 1. ad 2. Neclibellus contradicit, quia hoc loco solum vult quod non detur omnibus proximè sufficiens auxilium.

Hoc assertum restringit sic Arriaga d. 4. q. 1. ut dicat probabilissimum esse multos ex Gentilibus nunquam habuisse immediatam potentiam ad conversionem, consequenter nec mediata auxilia ad illam. Ratio, quia sepe dubitarunt tota vitā suā de fide, vel dubium levissimum, & non inducens obligationem interrogandi, denique quia occasionem non habuerunt; & esto habuissent, si tamen deus non venere ad instructionem, non habuere potentiam immediatam, sed tota illa in terminis

potentia mediata, & remota mansit. Ut autem potuerint salvari, inquit illi, sufficit potentia saltem remota.

NOTO. Ad solvendas Objectiones. Quod quamvis dicatur Act. 14. Deum in præteritis generationibus dimisisse gentes ingredi vias suas, hoc dimittere non significat desertionem à gratia, sed non præventionem à gratia efficaci; indicatque Deum permisisse Idololatriam; quo etiam modo accipi debet locus ex Act. 16. quando autem ibid. Act. 16. dicuntur prohibiti Paulus & Timotheus à Spiritu S. non loqui Verbum Dei in Asia, non inde sequitur, quod aliis mediis sufficientia illis auxilia non sint exhibita. Multa etiam loca quæ Aug. quæ scripturæ explicari debent de negatione auxilii efficaciæ. Et quamvis sine fide impossibile sit placere Deo, ea que percipiatur ex auditu, hoc probat non omnibus Barbaris adesse gratiam efficacem ad converti, sed non probat, deficientem prædicatione deficere alia media illuminandi eosdem. Unde etiam ut advertit Ruiz d. 15. S. 8. non omnes Barbari committunt speciale peccatum infidelitatis, sed ab eo excusantur per ignorantiam invincibilem. Rationemque dat, quia illustrationes, & excitationes quas accipiunt, non excitant immediatè ad credenda Mystéria supernaturalia, neque immediatè & proximè conferunt potentiam sciendi & credendi supernaturalia; & licet cum sola remota potentia ad salvari, imputetur illis non salvari, non tamen ob remotam potentiam ad credere, imputabitur illis specialiter non credere.

Quamvis autem suavis Dei providentia, dum proponitur fides primùm Ethnicis, faciat firmam illam ordinariè miraculis; sine miraculis tamen potest Deus insinuare sui notitiam. Quando autem dicit S. Thom. ad instructionem inculpabiliter ceteroqui viventis Ethnici mittendum Angelum, vel prædicatorem censet Ruiz à necessitate frequentandi tales modos, liberari Deum culpabili resistantia Barbarorum. Deoque sese insinuante Barbaris, supplebit vicem motivorum credibilitatis, fortis & exacta illuminationis. Quamvis autem inter providentiam supernaturalem & naturalem debeat esse aliqua proportio, & quamvis providendo Deus omnibus viventibus necessaria ad vivendum, nihilominus contingat fame interire animalia, non sequetur tamen provisio mediis ad salutem necessariis pro omnibus hominibus, quod sit relicturns aliquem sine sufficienti remedio: quia nullum est absurdum, ut Deus permittat interire vitam corporalem; absurdum autem esset in secundo, quia talis homo operando illas actiones non peccaret: non enim liberè peccaret; si quidem non haberet omnia præsidia necessaria ne peccaret. Casu autem quo se radicet in mente Barbarorum fides, habebunt saltem implicitam fidem multorum Mysteriorum inclusam in

Assensu de Dei existentia, de Deo præmiatore & punitore, &c. similia.

ASSERO 3. *Ad vitanda peccata ad commissæ abolenda, dari hominibus singulis momentis gratiam.* Dixi momentis, moralibus & non physicis: quia saltem non datur dormientibus, ebriis, patientibus spasimum &c. Cumque gratia semper incipiat à pia cogitatione; quis experitur se singulis momentis physicis illam habere. Unde nomine momenti moralis venit momentum, quo vel urget necessitas, vel occasio opportunitasque ingerit conversionem. Principalis autem punctum in Asserto positi.

RATIO est. Quia aliàs si ad prædicta non daretur gratia, esset impossibilis, illo momento morali, observatio præceptorum, vel conversio ad Deum. Cujus oppositum scriptura & PP. docent. Fundatur hæc Resolutio in dicto Lateranensi Concil. sub Innoc. 3. cap. *Firmiter*. *Si post susceptum baptismum quispiam relapsus fuerit in peccatum, per veram penitentiam semper potest reparari.* Et Ephrem. Serm. 3. de Compunct. *Semper ejus gratia cor da nostra visitat.*

DICES. Si deberet dari singulis & semper gratia sufficiens, ex eo deberet dari: quia si non daretur non posset nobis imputari ad peccatum actio mala, eò quod poneretur à nobis non habentibus necessarium prærequisitum ne peccemus. Sed hæc ratio non convincit, quia etiam illa gratia non habità peccaremus, quod ipsum probatur, quia aliàs posset aliquis perseverare in gratia sine ullo novo auxilio Dei, & speciali: cum tamen perseverantia in gratia, ut suppono, finalis, specialem favorem Dei requirat. Sequela autem probatur. Pone aliquem in ebrietate esse occisum, pone eundem ne inebriaretur caruisse gratia sufficienti, talis per nos ebrietate non peccaret; & tamen sine ullo jam alio favore perseveraret: quia ipsum perseverare in gratia, nihil aliud est, quam non peccare.

Rursus possemus bene petere à Deo, noli mihi dare gratiam sufficientem: quia possumus petere ne peccemus, non peccaremus autem etiam mala operando, si non haberemus gratiam sufficientem.

RESPONDE TUR. Suppositionem involvere seipsam. Nego enim secundum præsentem ordinem quem Deus fecit, ullum inebriandum carere gratia sufficienti, ne inebrietur, consequenter ille ebrius debeat supponi peccasse. In casu autem extraordinario, quo præter ordinem à se factum, nollet Deus conferre gratiam sufficientem, talis non peccabit, perseverabitque in gratia; sed non secundum præsentem ordinem in quo liberè perseveramus, requirimus tamen specialem favorem Dei, sed perseverabit secundum alium ordinem rerum. Quod adfertur de illa oratione non convincit: mala enim foret: quia indicaret affectum internum, & propensionem ad malum, essetque similis illi affectui, quo vellet aliquis furari, nisi foret prohibitum.

(S) 2

Quod

Quod attinet ad parvulos.

ASSERO 1. *Quod etiam parvulis sit praevisa gratia sufficiens analogice ad delendum originale.* Dixi Analogice, quia cum gratia sufficiens importet illuminationes & affectiones quarum sunt incapaces infantes, fit ut non dicantur habere gratiam sufficientem sine addito. Nomine etiam adjutorii venit principium elevativum potentiae, quod autem tale elevativum est respectu infantum? Nomine autem gratiae sufficientis Analogice, venit medium à Deo praevisum, ut ab originali liberentur. Hinc jam affertur Ratio est. Quia sicut adultis quantum est ex parte Dei nihil deest, quod requiritur ad salutem, modo cooperari velint; ita & parvulis providit medium salutis in baptismo: ita ut neminem à parte sua ab illo excluderet, modo cooperari velint, parvulos gubernantes.

ASSERO 2. *Aliquibus provisum esse tale medium non nisi remote sufficiens:* quia scilicet providit quidem illis Deus de baptismo, quo si usi fuissent, fuissent libertati; ex accidenti tamen moriuntur in utero matrum. Ergo talibus non datur gratia proximè sufficiens ad auferendum originale.

ASSERO 3. *Aliquibus provisum esse medium proximè etiam sufficiens.*

RATIO. Quia nihil deest ut baptizetur, modo velint adultiores parvulum gubernantes. Adhuc potest, quod sicut Deus volens omnes homines salvos facere nihilominus non omnes efficaci voluntate vult salvare, hinc neque illis applicat media efficacia; ita & volens omnes parvulos salvos facere non omnes vult efficaciter salvos facere; hinc efficaciter illis vult baptismum, ipso efficaciae defectu non orto à parte Dei, sed à parte v. g. circumstantiarum.

QUÆSTIO II.

De Gratia operante.

SUB initium Tractatus mentionem feceramus de gratia Operante & Cooperante. Utrumque hoc membrum in presenti explicandum.

PRÆMITTO 1. *An gratia Operans, & Cooperans sint membra dividentia gratiam habituales an actuales?* Quod sint membra dividentia habituales, recenset Auctores Rip. d. 112. n. 9. hoc est, S. Th. Albertum, Bonacin. Gabriel, Alens, Antonin. oppositum sentit Suar. Vasq. post illos Ripalda. Rationemque dat. Quia gratiam operantem voluit eam esse August. quā Deus operatur ut velimus. Jam autem habitualis non operatur ut velimus. Rursus operans est in nobis sine nobis, habitualis autem in adultis dependenter à libero consensu infunditur. Potest tamen gratia habitualis per accommodationem appellari operans & cooperans.

PRÆMITTO 2. *An agnoverit August. gratiam*

operantem & cooperantem? Censet Vasq. quod quoad vocem illas non agnoverit. Sed æquivalenter habentur illi termini in August. Lib. enim de lib. arbit. c. 17. ait: *quis istam etsi parvam dare cœperat charitatem? nisi ille qui pręparat voluntatem, & cooperando perficit, quod operando incipit.* En meminit Dei operantis & cooperantis in ordine supernaturali quod æquivalenter est meminisse gratiæ operantis, & cooperantis. Gratiam etiam cooperantem innuit Aug. Serm. 13. de Verb. Apost. c. 13. *Si non esset operator, non esset ille cooperator.* Et Trid. de Justif. can. 4. dum ait nos cooperari gratiæ Dei, operantem autem innuit, quando ait Deum incipere vocando & tangendo cor.

PRÆMITTO 3. *Varia alia nomina, eaque specialiora gratiæ operantis, & cooperantis.* Nomine gratiæ operantis venit gratia præveniens, excitans vocatio & c. Nomine autem gratiæ cooperantis venit gratia adjuvans, concomitans, simultaneum auxilium & c. & Ratio est, quia nulla est necessitas multiplicandi dicta auxilia, estque Auctoritas pro nobis. Nam August. pro eodem sumit gratiam operantem, incipientem, cooperantem, de quo legatur Suar. l. 3. de grat. cap. 20. n. 4. Imò etiam Trident. exhibendo Doctrinam de Auxiliis Gratiae ad salutem necessariis, non meminit nisi gratiæ excitantis & adjuvantis. Ergo apparet quod reliquæ ad has revocentur, adeoque & ipsa gratia operans, & cooperans, cujus rationem dat Suar. quia voluntas nostra ut supernaturaliter operetur non indiget nisi ut à Deo præparetur & postea juvetur. Ergo tantum indiget duabus gratiis actualibus, quamvis illæ diverso nomine appellantur. Itaque eadem gratia in quantum nos movet immerfos & infopitos aliis, dicitur excitans, conformiter ad illam phrasim: Surge qui dormis. In quantum habet rationem primam illa serie gratiosè operandi, vocatur præveniens, in quantum illa cogitatio sancta fit in nobis, sed liberè non concurrentibus, vocatur operans. Jam autem gratia, in quantum simul nobiscum operatur, dicitur cooperans, eadem in quantum nos elevat ad supernaturalia, vel etiam naturalia nobiliora, vocatur adjuvans, in quantum autem post primam ineliberatam cogitationem, & affectionem nata est sequi, vocatur concomitans.

DICES. Datur gratia subsequens, & tamen hæc neque est operans, neque cooperans. Ergo non adæquate dividitur gratia in operantem & cooperantem.

RESPONDETUR. Nomine gratiæ subsequents possunt intelligi gratiæ ex præhabita Justificationis suppositione concessæ, habetur hoc in August. Lib. de Nat. & grat. c. 31. *prævenit ut sanemur, & subsequitur ut sanati vegetemur.* Hæc acceptio est vera sed lata, unde etiam Beatitudo vocatur gratia subsequens, ut glorificemur.